

Vergaderjaar 1997–1998

24 225

Veiligheidsbeleid 1995–1998

Nr. 23

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 20 mei 1998

De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken¹ heeft op 31 maart 1998 overleg gevoerd met minister Dijkstal van Binnenlandse Zaken over **de voortgangsrapportage Project versterking brandweer** (24 225, nr. 18) en **de voortgangsrapportage over de voorbereiding op de rampenbestrijding** (24 225, nr. 17).

Van het gevoerde overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Cornielje** (VVD) herinnerde eraan dat het tijdens het overleg in september 1996 de vraag was, hoe de bestrijding van rampen hoog op de politieke agenda van de gemeentebesturen kan worden geplaatst. Hij had dit overleg dan ook aangevraagd omdat het hem juist leek, zelf het goede voorbeeld te geven en niet te wachten op een ramp of zwaar ongeval. Bovendien heeft de Koninklijke Nederlandse brandweervereniging (KNBV) aangegeven dat er bij de gemeenteraden een gering draagvlak is voor het Project versterking brandweer (PVB). De Kamer heeft de minister eerder verzocht, te onderzoeken of de aanwijzingssystematiek voor planvorming en oefening moet worden aangepast. De heer Cornielje pleitte voor een stringenter optreden tegenover gemeenten, rechtstreeks of via de CdK, als uit het resultaat van dit onderzoek blijkt dat hier te weinig aan wordt gedaan. Hij verzocht de minister te onderzoeken of in de college-programma's iets is opgenomen over rampenbestrijding of het PVB. Voorts zou in het regeerakkoord iets moeten worden opgenomen over een oefenbeleid en een financiële versterking van het PVB. In het werkprogramma van de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) wordt aangekondigd dat in de zomer een advies zal worden uitgebracht over bestuurlijk commitment in dezen. Is de minister al iets van dit advies bekend?

De VVD-fractie is van mening dat de minister in de brieven van 19 november 1997 (24 225, nr. 18) en 27 januari 1998 (24 225, nr. 17) adequaat heeft gereageerd op de aanbevelingen uit de voortgangsrapportage. De heer Cornielje informeerde wel nog naar de stand van zaken in het onderzoek naar de financiële gevolgen van het PVB. Wie voert dit onderzoek overigens uit, en zijn de VNG en de KNBV hierbij betrokken?

¹ Samenstelling:

Leden: V. A. M. van der Burg (CDA), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), De Cloe (PvdA), voorzitter, Janmaat (CD), Van den Berg (SGP), Scheltema-de Nie (D66), ondervoorzitter, Apostolou (PvdA), Zijlstra (PvdA), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Remkes (VVD), Gabor (CDA), Koekkoek (CDA), Nijpels-Hezemans (groep-Nijpels), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Hoekema (D66), H. G. J. Kamp (VVD), Essers (VVD), Dittrich (D66), Cornielje (VVD), Rouvoet (RPF), Rehwinkel (PvdA), Wagenaar (PvdA), Wessels (D66).

Plv. leden: Dankers (CDA), Van Hoof (VVD), Bijleveld-Schouten (CDA), Liemburg (PvdA), Poppe (SP), Schutte (GPV), Jeekel (D66), Duivesteijn (PvdA), Feenstra (PvdA), Verhagen (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), Van der Stoep (VVD), Mateman (CDA), Mulder-van Dam (CDA), Van Wingerden (AOV), Rabbie (GroenLinks), Van Bortel (D66), Korthals (VVD), Luchtenveld (VVD), Assen (CDA), Klein Molekamp (VVD), Leerkens (Unie 55+), Van Oort (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66).

Het was hem eveneens nog niet duidelijk wie de opleidingen gaat verzorgen. Hij wees erop dat eventueel kan worden aangesloten bij de onderwijsinfrastructuur. Wellicht is het goed om een algemene basisopleiding veiligheid te starten, verbonden aan regionale opleidingscentra, met speciale opleidingen voor politie en brandweer.

Uit de media had de heer Cornielje begrepen dat de bezettingsgraad van brandweerkorpsen soms minder is dan 50%. Dat vond hij zorgwekkend. Nu de commissie nog geen kennis heeft kunnen nemen van het antwoord op Kamervragen hierover, vroeg hij de minister in dit overleg alvast inzicht te geven in de aard en omvang van deze problematiek. Tot slot ging hij nog in op het onderscheid tussen dienstverlening en hulpverlening door de brandweer, dat bij het in rekening brengen van brandweerkosten wordt gehanteerd. Binnenlandse Zaken, de VNG en de Nederlandse brandweerefederatie hebben besloten dat gemeenten voor dienstverlening door de brandweer een retributieverordening op kunnen stellen, maar verzekeraars weigeren een rekening uit hoofde van deze verordening te betalen. De gemeente heeft hierdoor een financieel probleem. Bovendien is het de vraag of vrijwilligers moeten worden ingezet voor het verlenen van diensten die ook door andere hulporganisaties kunnen worden verleend. Als vrijwilligers worden opgeroepen, is het immers redelijk om dat in rekening te brengen. Uitspraken van de kantonrechters over bijvoorbeeld het reinigen van het wegdek door de brandweer – is dat nu wel of niet een wettelijke taak van de brandweer – zijn verschillend. Verzekeraars beroepen zich op de onduidelijkheid van de wet op dit punt en weigeren in zo'n geval te betalen. Is de minister bereid, de wet op dat punt aan te scherpen of te verduidelijken?

Het was mevrouw **Mulder-van Dam** (CDA) uit de aan de orde zijnde brieven gebleken dat bestuurders zich nog steeds onvoldoende bezighouden met de rampenbestrijding. Zij was het met de minister eens dat de primaire verantwoordelijkheid voor rampenbestrijding ligt bij de gemeenten. Het was haar niet duidelijk wat de minister bedoelt met zijn opmerking dat hij voornemens is te bezien of het huidige stelsel van wet- en regelgeving nog voldoet. De zorg voor de veiligheid in het algemeen en de rampenbestrijding in het bijzonder is voor haar nog steeds een van de belangrijkste taken van het Rijk. Als blijkt dat de zorg hiervoor onvoldoende is, dient de rijksoverheid haar verantwoordelijkheid te nemen. Voorts vroeg zij de minister te verduidelijken wat hij bedoelt met de in de brief (24 225, nr. 17) genoemde «systeemverantwoordelijkheid». Na afronding van het project reorganisatie rampenbestrijding in 1991 zijn twee knelpunten gesignaleerd: onvoldoende aandacht van het bestuur voor rampenbestrijding, met name voor de geneeskundige hulpverlening en de spilfunctie van de brandweer, en onvoldoende voorbereiding op rampenbestrijding. Mevrouw Mulder vond het zorglijk dat het nog steeds niet is gelukt de bestuurlijke aandacht hiervoor te verbeteren. In de brief op stuk nr. 18 geeft de minister aan dat gemeentebesturen nog in deze kabinetsperiode afspraken moeten vastleggen over versterking van rampenbestrijding in bestuurlijk, organisatorisch en operationeel opzicht. Is dat al gebeurd? En zo niet, moeten bestuurders dan niet worden verplicht een systematische voorbereiding op rampenbestrijding ter hand te nemen, bijvoorbeeld door middel van een aanwijzing? Zij meende dat niet alleen gemeenten, maar ook het kabinet in gebreke blijft. De financiële randvoorwaarden voor de uitvoering van de plannen zijn immers onvoldoende. Het PVB vergt voldoende personeel, zeker nu blijkt dat het aantal vrijwilligers in veel brandweerkorpsen afneemt. Deze noodzakelijke versterking zal zeker verdere investering eisen. De minister heeft toegezegd zich voor de structureel benodigde 110 mln. in te zetten. Nu hij dit over de verkiezingen heen tilt, blijft de onzekerheid over de brandweer echter voorlopig bestaan. Mevrouw Mulder vroeg zich af of

een uitblijvende adequate rampenbestrijding ten koste gaat van de veiligheid van de burgers. Zij stelde daarom voor hardere maatregelen te nemen, bijvoorbeeld in de vorm van een aanwijzing aan de gemeenten, een tijdpad af te spreken waarbinnen een en ander geregeld moet zijn en de hierbij horende financiën vrij te maken.

De heer **Wessels** (D66) meldde dat zijn fractie zeer ingenomen is met de eerlijke voortgangsrapportages (24 225, nrs. 17 en 18). Hieruit blijkt immers waar nog aan gewerkt moet worden.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor rampenbestrijding. De praktijk wijst echter uit dat een ramp al snel een bovenlokaal karakter heeft. Goede samenwerking op regionaal niveau is daarom noodzakelijk. Door het PVB heeft de brandweer hierbij een spilfunctie gekregen. In de brief op stuk nr. 17 geeft de minister zelf aan dat daarom geïnvesteerd zal moeten worden in een personele versterking van de regionale brandweer. Nu het lokale bestuur verantwoordelijk is voor de voorbereiding op rampenbestrijding, is het ook verantwoordelijk voor de versterking van de organisaties die bij deze bestrijding betrokken zijn. De minister heeft al kenbaar gemaakt dat hij het lokale bestuur meer zal aanspreken op zijn verantwoordelijkheid voor het realiseren van een systematische en structurele voorbereiding op rampenbestrijding. Maar waarom? Hebben de gemeenten tot nu toe onvoldoende verantwoording genomen? En zo ja, waaruit leidt de minister dat dan af?

Volgens de heer Wessels merkt de minister in genoemde brief terecht op dat inzicht in risico's een eerste vereiste is voor een goede voorbereiding op rampenbestrijding. Hij vroeg de minister daarom aan te geven op welke wijze hij gemeenten en provincies wil stimuleren tot het maken van gedegen, systematische risicoanalyses. In de brief op stuk nr. 18 merkt de minister op dat de financiële consequenties van het PVB door de gemeenten moeten worden gedragen. Volgens de heer Wessels bedragen de structurele kosten hiervoor ongeveer 180 mln. op jaarbasis. Dit bedrag komt bovenop het miljard dat gemeenten per jaar besteden aan rampenbestrijding. Dit houdt een verdubbeling in ten opzichte van 1985. Om deze stijging op te vangen, is het Gemeentefonds slechts met 32 mln. verhoogd. Het Rijk verstrekt voorts een bedrag van 86 mln. voor de rampenbestrijding. Het kabinet heeft er bewust voor gekozen, vele taken te decentraliseren. D66 is er voorstander van, de taken zo dicht mogelijk bij de burger te laten uitvoeren, maar decentralisatie moet volgens D66 wel gepaard gaan met voldoende financiële middelen. De minister heeft vaker aangegeven dat gemeenten de extra uitgaven voor het PVB moeilijk alleen kunnen dragen. Voorts mag het fenomeen vrijwilligers bij de brandweer niet teloorgaan. Hoe wil de minister hiermee overigens in de toekomst omgaan? Omdat het steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te motiveren, zal ook dit extra geld kosten. Uit de brief op stuk nr. 18 was het de heer Wessels duidelijk geworden dat eventuele financiële consequenties niet eerder geregeld kunnen worden dan bij de eerste begrotingsbehandeling van het nieuwe kabinet. Hij vond dat gemeenten hiermee voor het blok worden gezet. Zij moeten immers nu besluiten welke structurele posten zij op hun begroting opvoeren, zonder dat zij weten welke compensatie hiertegenover zal staan. Hij vernam graag van de minister hoe hij dit financiële tekort denkt op te lossen. Aan de hand van het rapport van Cebeon meende hij te kunnen bezien wat de gemeenten op dit moment allemaal doen. Daaruit kan wellicht een acceptabele verdeling van de kosten blijken.

De heer **Rehwinkel** (PvdA) sloot zich aan bij de opmerking dat een eerlijk beeld wordt gegeven van de voorbereiding op rampenbestrijding. In feite heeft de stuurgroep dezelfde conclusies getrokken als de Kamer vorig jaar deed bij de ramp met de Hercules: er is een slechte afstemming tussen bestuur en diensten en tussen diensten onderling, de rampenplannen zijn

van gebrekkige kwaliteit en er wordt niet interdisciplinair geoefend. De stuurgroep heeft de regio's geadviseerd een organisatieplan vast te stellen waarin afspraken worden gemaakt over de gewenste voorbereiding op rampenbestrijding. Nu de oorspronkelijke datum voor deze plannen, 1 januari 1998, niet is gehaald, gaat de stuurgroep ervan uit dat de organisatieplannen in de tweede helft van dit jaar of begin volgend jaar zullen worden vastgesteld. Het was de heer Rehwinkel niet duidelijk waarom deze datum niet is gehaald. Komt dit mede doordat gemeenten onvoldoende bereid zijn zich in te spannen voor rampenbestrijding? En hoe verhoudt de nieuwe streefdatum zich tot de doelstelling dat een en ander nog deze kabinetsperiode moet zijn afgerond?

Een beslissing over een structurele financiële impuls voor het PVB – 100 tot 150 mln. – kan pas worden genomen bij de eerste begrotingsbehandeling door het nieuwe kabinet. Wel heeft deze minister op korte termijn 12 mln. beschikbaar gesteld. De heer Rehwinkel vroeg zich af, of deze 12 mln. voldoende zijn om de voortgang van het PVB te garanderen en waarom bij de begrotingsbehandeling 1998 geen begin is gemaakt met het reserveren van de structurele middelen.

Naar aanleiding van de bevindingen van de commissie-Hermans is een visitatiecommissie ingesteld voor het controleren van het oefenen. Het is tekenend dat de visitatiecommissie zich nog niet richt op het bestuurlijk oefenen. Is de brandweer zich wel voldoende bewust van de gezagsverhoudingen tijdens de bestrijding van een ramp en heeft zij wel voldoende aandacht voor de noodzaak tot samenwerking met de burgerlijke autoriteiten? De minister zegt dat hij het lokaal bestuur zal aanspreken op zijn verantwoordelijkheid voor rampenbestrijding, maar hij zegt ook dat het aan het bestuur is die verantwoordelijkheid werkelijk op te pakken. De heer Rehwinkel was van mening dat er wel degelijk minimumeisen moeten worden gesteld aan de voorbereiding op rampenbestrijding. Het leek hem toch beter enige mate van dwang in te voeren voor het opstellen van en oefenen met rampenbestrijdingsplannen. Hij ging er overigens van uit dat, hoewel de minister stappen heeft ondernomen om de opleiding van het personeel dat betrokken is bij de rampenbestrijding te verbeteren en het nog wel enige tijd zal duren voordat de opleidingen en het personeel aan de eisen voldoen, in de tussentijd wel degelijk wordt geoefend en dat ook aandacht wordt besteed aan de opleiding van burgemeesters en loco-burgemeesters.

Tot slot merkte de heer Rehwinkel op dat hij had vernomen dat zich problemen voordoen bij de melding van ongevallen bij de 112-alarmcentrales. Volgens ambtsinstructies moeten centralisten direct doorverbinden naar de gevraagde dienst en mogen zij zich niet op de hoogte stellen van de aard van het ongeval. Het gevolg is dat verschillende diensten langs elkaar heen werken. Men gaat ervan uit dat de diensten elkaar op de hoogte brengen, maar in de praktijk blijkt dat niet het geval te zijn. Hij vroeg derhalve waarom de alarmcentrale niet coördinerend mag optreden en hoe de verschillende diensten tot een betere samenwerking kunnen worden bewogen.

Antwoord van de regering

De **minister** waardeerde de bijdragen van de Kamerleden zeer omdat zij hiermee laten zien dit onderwerp wel serieus te nemen. Hij meende echter dat niet zomaar gezegd kan worden dat gemeenten of provincies het laten afweten. Als het veiligheidsbeleid van deze overheden wordt uitgesplitst, zal blijken dat elementen ervan nog niet zijn zoals ze moeten zijn. Misschien doet men er onvoldoende aan, gaat het om een betrekkelijk nieuw traject of zijn er andere belemmeringen. Op sommige onderdelen is er een grotere reden tot tevredenheid dan op andere. Maar de wijze waarop normale branden in Nederland worden bestreden, is bijvoorbeeld

heel goed. Dat neemt volgens de minister echter niet weg dat er reden is zich over bepaalde facetten zorgen te maken.

De minister deelde de zorg over het draagvlak bij de raadsleden voor het PVB. Het is niet makkelijk dit soort onderwerpen met de juiste prioriteit op de agenda van het openbaar bestuur te krijgen. Een enquête van Binnenlands Bestuur heeft dat ook aangetoond. De rijksoverheid heeft dan volgens de minister de taak om, voorzover zij daarvoor verantwoorde-lijkheid draagt, te proberen dit te stimuleren. Daarom is per provincie een burgemeestersbijeenkomst over rampenbestrijding georganiseerd. Deze heeft al in 8 provincies plaatsgevonden. Daarnaast worden op initiatief van de VNG en de KNBV voorlichtingsavonden georganiseerd voor de nieuwe raadsleden.

Bij het onderzoek naar de aanpassing van de aanwijzingssystematiek van planvorming en oefening was het naar de mening van de minister eerst van belang te bezien hoe het PVB en het Project geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen (PGHOR) in de praktijk wordt geoperationaliseerd. Op basis daarvan kan bekeken worden welke maatregelen genomen moeten worden. De minister meldde wel inmiddels intensief overleg te voeren met de commissarissen der koningin over hun rol bij de voorbereiding op de rampenbestrijding. In dit overleg, dat eenmaal per maand plaatsvindt, is hiervoor de aandacht van de commissarissen gevraagd. Afgesproken is dat steeds wordt nagegaan of een zekere aanscherping van wet- en regelgeving dienstig kan zijn voor het behoorlijk vervullen van de rol van de CdK. De minister zei wel dat hiermee moet worden opgepast, omdat door een zwaardere rol van de CdK het terugtreden van anderen die eigenlijk primair in het proces moeten werken, wordt gelegitimeerd.

Op het verzoek van de heer Cornielje, te onderzoeken op welke wijze in de nieuwe collegeprogramma's aandacht wordt besteed aan rampenbestrijding, deed de minister de toezegging dat samen met de VNG zal worden nagegaan op welke wijze in die programma's aandacht wordt besteed aan de veiligheidsbeleving. De minister zei verder dat Binnenlandse Zaken thans een adviesaanvraag formuleert inzake het werkprogramma van de ROB. Door de bestuurlijke vernieuwing is hierin echter enige vertraging ontstaan, maar hij verwachtte wel dat voor de zomer een belangrijke stap zal worden gezet. Bij het formuleren van deze adviesaanvraag zal in het bijzonder worden nagedacht over een onderzoek door de ROB naar het bestuurlijk commitment, de bestuurlijke betrokkenheid in dezen.

Over de opleidingen merkte de minister op dat een werkgroep de opleiding rampenbestrijding heeft herijkt. De rapportage hierover bevat onder meer een voorstel voor een modulaire structuur voor de opleiding rampenbestrijding. Deze omvat basismodules, aanvullende modules en keuzemodules. Het Nederlands instituut voor brandweer en rampenbestrijding (NIBRA) is gevraagd om hiervoor een plan van aanpak te maken. Hierin zal worden uiteengezet, hoe de opleidingen worden opgezet. Daarbij speelt het NIBRA wel een coördinerende, maar geen uitvoerende rol. Het is de bedoeling dat andere opleidingsinstituten hier zoveel mogelijk bij betrokken worden. De vraag die de heer Cornielje stelde, namelijk waarom geen MBO basisopleiding met specialisaties politie en brandweer wordt overwogen, vond de minister zeer interessant. Dit zal echter niet gemakkelijk zijn, omdat de opleiding hierdoor onder de Wet educatie beroepsopleidingen komt te vallen. De minister meldde dat over de opleidingen bij de politie dezelfde vraag is gesteld. Hij wilde deze vragen samenbundelen en bij de uitwerking ervan ook OCW betrekken. Vervolgens ging de minister in op de problemen inzake vrijwilligers. Hij herinnerde eraan dat het antwoord op de Kamervragen hierover al is verstuurd. Het onderzoeksrapport «Brandweer en vrijwilligers» zullen de leden van de commissie eveneens ontvangen. Uit dit onderzoek blijkt dat 70% van de korpsen geen grote problemen heeft met het op peil houden

van het aantal vrijwilligers. Op een totaal van 26 505 brandweermensen zijn er zelfs 22 382 vrijwilligers. Er moet echter een verschil worden gemaakt tussen de inzetbaarheid van vrijwilligers tijdens kantooruren en de paraatheid van de organisatie. Hoewel dit percentage dus niet tot ongerustheid leidt, is volgens de minister een zekere alertheid wel op haar plaats. Hij meldde voorts dat onderzoek is gedaan naar de bereidheid van werkgevers om personeel beschikbaar te stellen. Het blijkt, dat zij bereid zijn mee te werken, maar dat er praktische bezwaren zijn die opgelost moeten worden. De minister meende echter dat er geen reden was tot ongerustheid over de bereidheid van burgers om in dezen vrijwilligerswerk te verrichten. Het werven van vrijwilligers voor de brandweer is volgens de minister primair een taak van de gemeente. Zij dient daarbij creatief te werk te gaan, zodat problemen, bijvoorbeeld met de afstand tussen de woonplaats van de werknemer en zijn werkgever, kunnen worden opgevangen. Op rijksniveau is het van belang kenbaar te maken dat vrijwilligerswerk wordt gewaardeerd. Dat kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door het uitgeven van medailles, door het beschikbaar stellen van goed materiaal en het aanbieden van goede opleidingen. Ook de fiscale behandeling is hierbij van belang. De minister wees erop dat hierover een afrondend gesprek moet plaatsvinden tussen de minister van SZW, de staatssecretaris van VWS en de Kamer.

Het onderscheid tussen hulpverlening als wettelijke taak van de brandweer en dienstverlening, waarvan de kosten verhaalbaar zijn, is volgens de minister juist. Het was hem echter niet bekend, dat verzekeraars voor dienstverlening niet willen betalen, maar hij zei toe daar eens naar te kijken. Hoewel het een zaak is van de lokale overheid, is het mogelijk dat de VNG hierover kennis van zaken heeft. De minister zei dan ook hierover contact op te nemen met de VNG. Of op dit gebied wet- en regelgeving moet worden aangepast, kon de minister nog niet beoordelen omdat hij nog niet precies wist wat het probleem was.

De minister ging voorts in op de stelling dat de financiële randvoorwaarden onvoldoende zijn. Volgens hem is hierbij van cruciaal belang wie waarvoor verantwoordelijk is. Wie verantwoordelijk is, moet immers betalen. Zo is de brandweer vooral een lokale verantwoordelijkheid, zodat de gemeenten ook voor de brandweer moeten betalen. Er moet geen traject ontwikkeld worden waarin wordt geprobeerd de rekening bij andere overheden te leggen. De minister hoopte dan ook dat de commissie niet impliceert dat de financiering van de brandweer moet worden overgenomen door het Rijk. Hij zei dan ook verbaasd te zijn over de opmerking van de heer Wessels dat decentralisatie in dezen gepaard moet gaan met voldoende middelen. De brandweer is volgens de minister nooit gedecentraliseerd, zodat uit hoofde daarvan ook geen geld hoeft te worden verstrekt. Bij de nieuwe rampenbestrijdingsideeën ligt dat volgens de minister evenwel anders. Dat verklaart ook waarom het Rijk met betrekkelijk geringe middelen over de brug komt. De minister zei al eerder te hebben toegezegd, onderzoek te doen naar de aard en de omvang van de benodigde middelen voor het PVB. Het rapport van Cebeon is daarbij van belang en zal spoedig naar de Kamer worden gestuurd. De uitgebreide kritische analyse van de door de regionale brandweer verstrekte gegevens laat volgens de minister zien dat ongeveer 110 mln. structureel nodig is voor de versterking van de brandweer en voor de rampenbestrijding. Daarvan is 60 mln. voor de gemeentelijke brandweezorg. 50 mln. is bestemd voor de rampenbestrijdingstaak van de regionale brandweer. Daarnaast is nog 35 mln. nodig voor de geneeskundige hulpverlening. Dit houdt in dat de gemeenten 60 mln. zullen moeten bijdragen en het Rijk 50 mln. + 35 mln. = 85 mln. Of dit geld daadwerkelijk zal worden gegenereerd, kon de minister niet zeggen. Dat is volgens hem een taak voor een volgend kabinet. De toegezegde 12 mln. leek hem overigens wel voldoende om de voortgang van het project te garanderen, maar dit bedrag leek hem niet voldoende om het project tot

uitvoering te brengen. Voorts maakte de minister duidelijk dat in de afgelopen jaren hiervoor niet meer geld is uitgetrokken, omdat voor deze zaak eerst draagvlak gevonden moest worden. Verder moesten de invulling van de bestuurlijke competenties en de capaciteitsbehoefte duidelijk worden. De gelden die tot nu toe zijn uitgegeven, waren volgens de minister dan ook bedoeld om per regio een hierop geschoolde functionaris aan te stellen. Dat dit vertraging heeft opgeleverd, betreurde de minister.

Op de vraag van mevrouw Mulder of voor het versterken van de aandacht van gemeenten en provincies voor rampenbestrijding een andere bestuurlijke toedeling nodig is, antwoordde de minister dat het altijd de bedoeling van dit kabinet is geweest, de regionale laag tussen provincie en gemeente op te ruimen door het toedelen van heldere taken. De uitvoering vormt hierop echter een uitzondering. Het is immers wel gepast dat gemeenten met elkaar arrangementen sluiten over de uitvoering, maar dat geldt niet voor de beleidsvoorbereiding en de beleidsbesluiten. Sinds de nieuwe Rampenwet is een andere constructie opgebouwd, waarbij de verantwoordelijkheid ook is veranderd, zeker bij gecompliceerde rampen. Dat maakt het volgens de minister nodig om de organisatie op een bovengemeentelijk niveau te bezien. Zo is het PVB ontstaan. De minister pleitte ervoor, eerst het PVB te realiseren. Dat wil hij niet belasten met grote besteldebates. De rol van de provincies wordt hierbij echter niet voor niets genoemd. De minister voelde er evenwel helemaal niet voor, de rijksoverheid dan maar te laten ingrijpen door het geven van aanwijzingen of het uitoefenen van dwang. Hierbij maakte hij een uitzondering voor de aanwijzing uit hoofde van de Gemeentewet. Dit vond hij wel een ultimatum remedium. Wie de aanwijzing wil gebruiken om structureel in te grijpen, moet immers ook het lef hebben om de wet te veranderen. Eveneens maakte hij een uitzondering voor ontwikkelings-trajecten, waarin het Rijk sturend kan optreden. Daartoe zag hij best wat meer mogelijkheden. Zo veronderstelt de Rampenwet dat de minister het kader bewaakt en dat is volgens de minister in de praktijk ook gebeurd. Als door incidenten of door onderzoek duidelijk wordt dat er zwakke plekken zijn, is het aan de minister een verbetering te stimuleren. De minister zei in de gesprekken met de CdK's aan hen dan ook verzocht te hebben, meer toe te zien op rampenbestrijdingsplannen in de provincie, op het plaatsvinden van oefeningen door bestuurders, enz. Wellicht kan de CdK hierin een scherpere rol gaan spelen. De minister zou dan de ontwikkelingen in het juiste spoor moeten houden, door rapportages of anderszins, en moeten zorgen voor inspecties.

Het lijkt volgens de minister geen twijfel dat de burgemeester een cruciale rol heeft bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid (OOV). Er is dan ook een aanzet gegeven voor het formuleren van vereisten hiervoor in het profiel voor burgemeesters. Bovendien is begonnen met een opleidingsaanbod aan burgemeesters, waarin een OOV-deel wordt opgenomen. Verder verwees de minister naar de nota «Naar een personeelsbeleid voor burgemeesters», waarin een aantal opmerkingen wordt gemaakt over de rol van burgemeesters op dit terrein.

Over de 112-alarmcentrale merkte de minister op dat de centralist de instructie heeft, aan degene die meldt, eerst te vragen met wie hij wil worden doorverbonden. De manier waarop dat in de praktijk gebeurt, hangt af van de wijze waarop een en ander is georganiseerd. In Drenthe is er bijvoorbeeld een geïntegreerd meldkamersysteem, waarbij drie disciplines in een fysieke ruimte zitten. Dan is het gemakkelijk om coördinatie tot stand te brengen. Als dat niet zo is, zullen afspraken voor aanvullende voorzieningen moeten worden gemaakt. De minister had echter niet de indruk, dat er op dit punt veel mis is.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Cornielje** (VVD) bedankte de minister voor zijn antwoord en diens toezeggingen: contact opnemen met de commissarissen over planvorming en oefening, nader onderzoek naar het in de college-programma's tot uitdrukking gebrachte veiligheidsbeleid en nader onderzoek naar de wettelijke taken en het verhalen van de kosten bij dienstverlening. Hierover zei hij de berichtgeving van de minister af te wachten.

Nu her en der in het land al in experimentele vorm wordt gewerkt aan een basisopleiding veiligheid – politieonderwijs en defensieopleidingen – vroeg de heer Cornielje of de minister bereid was soortgelijke experimenten voor de brandweer te ondersteunen. Hij toonde zich verheugd over de mededeling dat er inzake de vrijwilligers blijkbaar geen problemen zijn, sterker nog, dat enorme aantallen vrijwilligers nog steeds goed functioneren.

Mevrouw **Mulder-van Dam** (CDA) vond het prettig te constateren dat zich bij de brandweer geen problemen inzake vrijwilligers voordoen. Het moest haar evenwel van het hart dat naar haar mening de minister toch wel erg makkelijk omgaat met de verantwoordelijkheid voor het algemeen veiligheidsbeleid. Zij meende dat de financiering en de taken moeten blijven zoals zij zijn, maar de eindverantwoordelijkheid voor het totale veiligheidsbeleid in Nederland ligt volgens haar toch bij de minister van Binnenlandse Zaken. Als zaken niet goed functioneren, moet de rijksoverheid die verantwoordelijkheid nemen.

Zij was het met de minister eens, dat de gemeentelijke brandweer moet worden gefinancierd door de gemeente. Worden aan die brandweer echter meer taken opgedragen of eisen gesteld, dan moet bekeken worden of de financiering daarvoor geheel door de gemeente moet worden gedragen dan wel of hieraan een redelijke vergoeding van het Rijk ten grondslag moet liggen.

De heer **Wessels** (D66) meldde dat de indeling van de brandweerregio's op een aantal plaatsen niet strookt met een praktische manier van werken. Daardoor is de hulpverlening duurder en de kwaliteit een stuk minder. Kan de minister aangeven, op welke plaatsen zich daarmee problemen voordoen? Volgens de heer Wessels houdt de motivatie van gemeenteraadsleden hiermee ook verband.

De heer **Rehwinkel** (PvdA) was het met de minister eens dat inspectie en het in het spoor houden van de ontwikkelingen belangrijke taken van de rijksoverheid zijn. Het was hem echter niet duidelijk waaraan de minister nu precies toetst. De toetsende en coördinerende verantwoordelijkheid van de minister zou beter gestalte moeten krijgen. Kan de minister aangeven wat hij hieronder verstaat en kan hij preciezer aangeven wanneer volgens hem ontwikkelingen ontspreken?

Anders dan de minister vond de heer Rewinkel dat de aanwijzing minder gauw een ultimatum remedium is. Volgens hem moet daartoe wellicht sneller worden overgegaan.

Over de 112-alarmcentrale merkte de heer Rewinkel nog op dat met name in Brabant op ambtsinstructies niet mag worden doorgevraagd. Hij zou het plezierig vinden als de minister op de een of andere manier aan de bevoegde gezagen zijn opvatting duidelijk zou maken dat een goede communicatie tussen de verschillende diensten belangrijk is.

De **minister** deelde mede dat inmiddels in Rotterdam een opleidingsexperiment is gestart. De brandweer en het Albedacollege, een reguliere instelling voor beroepsonderwijs, bieden een brandweeropleiding aan.

Recentelijk hebben zelfs 12 leerlingen hun rijksdiploma brandwacht behaald.

Het leek de minister goed iets scherper in te gaan op de verantwoordelijkheid voor het algemene veiligheidsbeleid. Het beviel hem niet dat te veel wordt uitgegaan van een hiërarchie tussen de verschillende overheden. In Nederland kent de opbouw van het openbaar bestuur geen hiërarchie; het Rijk is niet de baas van de provincie, de provincie is niet de baas van de gemeente. Worden in wet- en regelgeving taken toebedeeld aan autonome bestuurslagen, dan zijn zij daarvoor verantwoordelijk. Dat is van belang omdat in dat geval iedereen precies weet wat hij behoort te doen. Voorts is dan helder wie waarvoor verantwoording moet afleggen. Wel kan de vraag worden gesteld wat de taak is van gemeente, provincie en Rijk. Heeft het Rijk bijvoorbeeld een zelfstandige taak bij het veiligheidsbeleid die niet conflicteert met die van gemeente en provincie? Daar wilde de minister graag nog eens met de commissie over praten. Binnen de Rampenwet is sprake van een bepaalde opbouw. In eerste instantie heeft de gemeente de taak een ramp te bestrijden. Is zij daartoe niet in staat, dan komt het regionale niveau in zicht, daarna het provinciale niveau en daarna het rijksniveau. De minister zegde toe in dat kader nog eens precies te bekijken waarvoor het kabinet verantwoordelijk is, maar ministers moeten nooit verantwoordelijkheid nemen voor taken die in wet- en regelgeving uitdrukkelijk elders zijn neergelegd. Er zijn evenwel zaken die niet geregeld zijn, zoals het stimuleren van ontwikkelingen. Het PVB en het PGHOR zijn geïnitieerd door het Rijk. Daar impulsen aan geven en die uiteindelijk vertalen in wet- en regelgeving kan volgens de minister wel een taak zijn van de rijksoverheid. Het is ook mogelijk dat, hoewel de verantwoordelijkheid voor bepaalde taken bij anderen is gelegd, notoire tekortkomingen in de vervulling daarvan worden geconstateerd. De minister kon zich voorstellen dat het aan de minister is om dat aan de orde te stellen of daarbij een helpende hand toe te steken. Hoewel hij het niet gemakkelijk vond precies aan te geven hoever de minister hierbij moet gaan, vond hij het wel van belang dit aspect nader te bekijken. Tegenover de heer Wessels zei de minister dat het Rijk, provincies en gemeenten samen bekijken of de regio-indeling niet kan worden verbeterd. Daarover is het laatste woord echter nog niet gezegd. Hij vond het overigens een misverstand ervan uit te gaan dat de wijze waarop hulp wordt verleend daarvan afhankelijk is.

Tot slot maakte de minister duidelijk dat de centralist van de 112-centrale volgens de ambtsinstructie de melder moet vragen met welke dienst – politie, brandweer, geneeskundige dienst – hij wil worden doorverbonden. Vervolgens moet de centralist de melder doorschakelen naar de centralist van een van de diensten. Deze laatste heeft de bevoegdheid en de plicht te vragen wat er precies aan de hand is. De 112-centralist in Brabant moet worden geholpen uit te zoeken met welke brandweercentrale of met welke politiecentrale moet worden doorverbonden. De minister zei toe na te gaan of er in het systeem sprake is van structurele fouten waaraan iets moet worden gedaan.

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,
De Cloe

De griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,
Coenen